

O încercare de definire a termenului „intelligence”

drd. Cristian NIȚĂ

Academia Națională de Informații „Mihai Viteazul”

Abstract

There is no single definition for intelligence, but there are several different definitions which are dependent on the interpretation of the subject or process. Therefore, we can estimate that the intelligence process is a fight not only for prevention and protection, but also for promoting State interests, for measuring and assessing strategic actions and opportunities. Generally speaking, we can define the intelligence process as an evaluation of discreet and relevant information about a state or non-state entity.

S-ar putea crede că în cazul unei activități ce datează de când lumea, există și o înțelegere adecvată a substanței acesteia – *intelligence*-ul – ce reprezintă, cu ce se ocupă și cum funcționează.¹ Dezbaterile de la nivelul instituțiilor specializate, din mediul academic, de la nivelul specialiștilor din sectorul de securitate și, în special, din

¹ O parte din abordările conceptuale și definițiile prezentate în acest studiu este preluată din articolul lui Michael Warner, „Wanted: A Definition of Intelligence”, în publicația *Studies in intelligence*, vol. 46, nr. 3/ 2002.

<http://www.odci.gov/csi/studies/vol46no3/article02.html>. (vezi în acest sens notele 4, 5, 14, 18, 19, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29). Dr. Michael Warner este istoricul-șef al Biroului Directorului Național de Informații, anterior ocupând o funcție similară în cadrul CIA. Printre studiile sale recente în domeniul *intelligence*-ului enumerăm: „Building a Theory of Intelligence Systems”, in Greg Treverton ed., „The State of Research in Intelligence Systems” (Cambridge, 2009); „Counter-intelligence: The American Experience”, in Jennifer Sims and Burton Gerber, eds., „Rebuilding US Intelligence” (Georgetown, 2008); „Intelligence as Risk Shifting”, in Peter Gill and Mark Pythian eds., „Intelligence Theory: Key Questions and Debates” (Routledge, 2008), „The Intelligence Community, 1950-1955”, volum publicat de Departamentul de Stat pentru Relații Externe al SUA (FRUS).

literatura de specialitate dezvoltată în jurul Comunității de Informații a Statelor Unite contrazic aparenta înțelegere a fenomenului.

Dificultatea acestui demers de definire rezidă, în primul rând, în instrumentele subtile utilizate, în abilitățile teoreticienilor sau ale practicienilor în domeniu ori în complexitatea subiectului ce trebuie abordat. Termenul este definit, de fiecare dată, de fiecare autor ce se raportează la el, iar respectivele definiții fac rareori referire una la cealaltă, și, în foarte puține situații, sunt formulate pe baza celor scrise anterior. Atâta vreme cât nu există o reprezentare clară a ceea ce înseamnă *intelligence*, nu se poate dezvolta o teorie explicativă a modului în care funcționează.

Necesitatea unei teorii în acest domeniu nu este însă nouă, din moment ce, în anul 1946, Sherman Kent a exprimat o opinie similară, referitoare la confuzia conceptuală din domeniul *intelligence*-ului: „În condițiile date, este surprinzător faptul că nu există mai multe puncte de vedere convergente și nu se diminuează confuzia cu privire la sensul termenilor de bază. S-ar părea că dificultatea principală este legată de însuși cuvântul *intelligence*, care a ajuns să semnifice atât activitatea persoanelor angrenate în acest domeniu, cât și produsul activității lor”.²

De altfel, istoricul Walter Laqueur subliniază faptul că nimeni nu a reușit, până în prezent, să fie artizanul unei teorii cuprinzătoare, privitoare la *intelligence*. Definiția pe care o avansează el însuși este cât se poate de ambiguă: „pe de o parte, termenul „*intelligence*” se referă la o organizație care culege informații, iar pe de altă parte, la informațiile care au fost culese”.³

Când un termen nu poate fi definit, se impune o regândire a perspectivei. Se poate afirma că nu astfel se ajunge la esența chestiunii. Iată, însă, ce ar putea constitui o reală oportunitate: o definiție centrată pe termenul „*intelligence*” ar putea fi utilă în elaborarea unei teorii a

² Sherman Kent, „Prospects for the National Intelligence Service”, *Yale Review*, 36 (Autumn 1946), p. 117.

³ Walter Laqueur, „A World of Secrets: The Uses and Limits of Intelligence” (New York, NY: Basic Books, 1985), p. 12.

informației, sporind, totodată, și înțelegerea sferei sale semantice. În speranța că se va putea progresa în abordarea acestui subiect, încerc să prezint o serie de elemente definitorii, care se disting atât prin sursa lor, cât și prin claritate.

Noțiunea *intelligence* – o perspectivă multidisciplinară

Deși în lumea modernă nevoia de a cunoaște, de a avea informații a devenit un element primordial pentru dobândirea supremației la nivelul entităților statale sau nonstatale, paradoxal, actuala „*societate informațională*” nu a reușit o *definire exactă tocmai a acestei activități de intelligence, care se fundamentează pe INFORMAȚIE*.⁴ Majoritatea oamenilor pretinde că știe ce este o informație, dar, cu toate acestea, nu s-a ajuns la o delimitare, la o determinare și la o precizare a conținutului conceptual al informației, unanim recunoscute.

De altfel, practica vieții sociale confirmă că fiecare informație cere o altă informație, iar percepțiile referitoare la acest fapt poartă, de regulă, marca uneia sau alteia dintre dimensiunile sale specifice, generând, perpetuu, necesitatea altor teoretizări și modele de abordare. Se acceptă că informația este o formă de exprimare simbolică a realității. La o primă abordare și din prisma *obiectivelor teoretice*, termenul informație se regăsește în limba română în definiția nominală (intralingvistică), sub următoarele sensuri: *comunicare, veste, știre care pune la curent pe cineva cu o situație; lămurire asupra unei persoane sau asupra unui lucru; totalitatea materialului de informare și de documentare; izvoare, surse; fiecare dintre elementele noi, în raport cu cunoștințele prealabile, cuprinse în semnificația unui simbol sau a unui grup de simboluri (text scris, mesaj vorbit, imagini plastice, indicație a unui instrument)*.⁵

Termenul informație coexistă, în *limbajul comun*, cu termeni care pot funcționa ca sinonime, precum: *veste* – cu următoarele înțelesuri: fapt,

⁴ Ștefan Buzunărescu, *Sociologia opiniei publice*, București, Editura Enciclopedică Română, 1996, p. 44.

⁵ *Dicționarul Explicativ al Limbii Române*, București, Editura Univers Enciclopedic, 1999.

întâmplare, noutate care se aduce sau ajunge la cunoștința cuiva; știre; informație; *știre* – cu următoarele înțelesuri: veste; informație; noutate; *zvon* – cu următoarele înțelesuri: știre care circulă din om în om; veste care circulă din om în om.

În limba franceză „*informația*” (*information*) – semnifică: „știre”, publicată într-un ziar sau transmisă la radio ori la televizor; tip de anchetă pentru constatarea unui fapt (expresia *aller aux informations*); ansamblu de acte care au drept scop probarea unei infracțiuni și cunoașterea autorului acesteia.

Sinonime pentru „*informație*” sunt:

1. „*renseignement*” – care semnifică „*indicație*”, „*lămurire*”, ce servește la cunoașterea unui lucru; de aici decurge construcția semantică „*service de renseignement*” (S.R.) – organism cu misiunea de a căuta informații (*des renseignements*) despre dușman, precum și aplicația ei în practica socială, prin verbul „*renseigner*”, „*se renseigner*” = a se informa, a obține informații.

2. „*intelligence*” (derivat din „*intellection*”, lat. „*intellectio*”) – semnificând „*capacitatea de a cunoaște*”, „*de a înțelege*”, „*bună înțelegere*”, din care s-a ajuns la sensul „*înțelegere*”, „*relații secrete*”, „*informații secrete*” și la sintagma „*service d'intelligence*” (*serviciu de informații*). La aceste sensuri ale *intelligence*-ului se mai poate adăuga unul, și anume acela de *informație prelucrată cognitiv cu o anumită semnificație pentru un beneficiar*.⁶

În mod asemănător, în limba engleză, „*information*” semnifică: *fapte* sau *cunoștințe* care sunt furnizate ori învățate; *ceea ce este comunicat*, exprimat sau reprezentat printr-o secvență specială de simboluri ori impulsuri.

Ceea ce se poate observa din punct de vedere lingvistic este sinonimia dintre „*informație*” și „*intelligence*”, exprimată prin semnificația termenilor: informații, fapte, detalii, amănunte speciale, date, cunoștințe, rapoarte.

Totuși, pentru cei ce produc informațiile de securitate, ecuația „*intelligence – information*” este prea vagă pentru a putea asigura jaloanele

⁶ Ion Duvac, „Suport de curs intelligence-aplicații”, master „Studii de securitate”, Facultatea de Sociologie și Asistență Socială, Universitatea București, 2007.

necesare activității lor. Este necesar aici să facem o precizare care se referă la diferența dintre *informație* și *intelligence*. *Informația* este un material neevaluat, adesea descriptiv, provenit din observații, interceptări ale unor comunicații, rapoarte, zvonuri sau imagini. Informațiile pot fi adevărate ori false, precise sau imprecise, confirmate ori neconfirmate, pertinente sau fanteziste, iar *intelligence-ul* este produsul rezultat în urma colectării, evaluării și interpretării informațiilor. Întotdeauna produsul de *intelligence* este confirmat din mai multe surse, de preferință într-un proces încrucișat.⁷

Pentru profesioniștii din domeniul *intelligence*-ului, datele în sine nu reprezintă informații de securitate. Acea calitate specială, îndeobște denumită „*intelligence*”, rezidă tocmai în modul de utilizare a datelor și informațiilor, precum și în scopul folosirii acestora. Din această perspectivă, conceptul *intelligence* reunește „*ansamblul operațiilor de culegere, filtrare, analiză a datelor și a informațiilor și de diseminare a produselor cu valoare acționabilă pentru a satisface necesitățile unui consumator specific.*”⁸

Factorii decizionali din mediul politic sunt cei ce au nevoie de informații pe care le obțin dintr-o multitudine de surse. Este oare necesar ca orice sursă de informații și orice știre de interes, legată de un fapt real, să fie inclusă în categoria *intelligence*? În mod evident, nu așa stau lucrurile, întrucât aceasta ar însemna să echivalăm activitatea media cu cea de informații, iar pe jurnaliști cu ofițerii de informații.

Există ideea că „*intelligence*” înseamnă informație, fără a se preciza, însă, cine anume are nevoie de informație sau, înainte de toate, de ce anume este necesară informația. În mod sigur, „*intelligence*” include informațiile în sfera sa noțională, însă are o sferă semantică mult mai cuprinzătoare. De exemplu, David Kahn face o distincție folositoare între „*intelligence-ul fizic*” și „*intelligence-ul verbal*”. *Intelligence-ul fizic* se referă la *obiecte, entități fizice*. Resursele naturale, instalațiile fizice, numărul de arme

⁷ Sergiu Medar, Cristi Lățea, „*Intelligence pentru comandanți*”, București, Editura Centrului Tehnic-Editorial al Armatei, 2007, p. 12.

⁸ Herbert E. Mayer, „*Real-World Intelligence: Organized information for executives*”, New York, Weindenfeld/Nicolson, 1987, p. 21.

disponibile, volumul schimbului comercial sunt subiectul intelligence-ului fizic. *Intelligence-ul verbal* se referă la *cuvinte*: planuri, ordine, stări de spirit, percepții, intenții, estimări, promisiuni, motive; acestea sunt obiecte ale intelligence-ului verbal. Distincția este dată de obiectul intelligence-ului.⁹

În dicționarul *Webster*, ediția a IX-a, New Collegiate, *intelligence-ul* este definit astfel: „...informații referitoare la un inamic sau la un posibil inamic, ori la un teritoriu; de asemenea, o agenție implicată în obținerea unor informații de acest tip”.

La rândul său, *Oxford English Dictionary* definește termenul *intelligence* drept: „7a. Date și informații transmise sau obținute, referitoare la evenimente; informații, știri, noutăți, în special informații cu relevanță militară; b. O informație sau o știre; c. Obținerea informațiilor; agenția destinată obținerii de informații secrete; stafful, persoanele angajate în acest scop, serviciu secret; d. Un departament al unei organizații de stat sau al unui serviciu militar ori naval al cărui obiectiv este obținerea de informații (în special prin intermediul ofițerilor unui serviciu secret sau al unei rețele de spioni)”.¹⁰

Dintr-o altă perspectivă, cea *sociologică*, în anul 1949, Sherman Kent, în *Strategic Intelligence for American World Policy* (*Intelligence-ul Strategic pentru lumea politică americană*), descria *Intelligence-ul* drept o *știință socială*, care solicită o cantitate vastă de informații în scopul împiedicării dezechilibrelor printr-un eveniment neprevăzut. Formula sa impune ca *Intelligence-ul* să fie înțeles ca un mod specific de cunoaștere, împărțit în trei categorii generale: *elementul de bază, primar, descriptiv* („descrierea lumii”), *elementul curent narativ* („descrierea schimbărilor de zi cu zi din lume”) și *elementul speculativ-evaluativ* („predicții asupra modului în care lumea se va schimba”).¹¹

⁹ Frank J. Stech, „Political and military intention. Estimation: A taxonomic Analysis”, *Final report*, Office of Naval Research. Department of the Navy, Maryland, november 1979, p. 9.

¹⁰ Michael Warner, op. cit.

¹¹ Calvert Jones, „Intelligence Reform: The Logic of Information Sharing”, in *Intelligence and National Security*, Vol. 22, June 2007, Number 3, pp. 384-401.

Conform lui Sherman Kent, *intelligence* se poate caracteriza prin trei termeni:

- *intelligence*-ul ca act de cunoaștere (în sensul de informare asupra evenimentelor în derulare sau în perspectiva de a se derula);
- *intelligence*-ul ca organizație;
- *intelligence*-ul ca activitate.

Termenii folosiți de Sherman Kent sunt: *knowledge*, *organization*, *activity*. Celebrul teoretician al domeniului descrie nu numai conceptul de *intelligence*, ci și modul în care serviciile de informații colectează și analizează informația, precum și produsul obținut la sfârșitul acestei activități și furnizat factorilor de decizie. În viziunea lui Sherman Kent, termenul de *intelligence* se referă la acele informații și analize relevante pentru promovarea intereselor naționale de securitate, pentru formularea politicilor strategice în acest domeniu și pentru gestionarea amenințărilor provenind de la inamicii actuali sau potențiali.¹²

La rândul său, Mark Lowenthal face o descriere succintă a conceptului de *intelligence* lansat de Sherman Kent și caracterizat prin *trei fațete*:

1. Ca proces, *intelligence*-ul poate fi gândit ca reprezentând totalitatea mijloacelor prin care informații de un anumit tip sunt solicitate, colectate, analizate și diseminate, dar și ca modalitatea prin care anumite tipuri de acțiuni secrete, sub acoperire, sunt *concepute* (planificate) și *conduse*.

2. Ca produs al procesului descris mai sus, presupunând practic desfășurarea propriu-zisă a procesului de analiză și a operațiunilor de *intelligence*.

3. Ca organizare – organizație, în sensul de unități care au ca îndatorire asigurarea exercitării în condiții optime a unor funcții (funcții ale statului în care funcționează structura de *intelligence*).

Mark Lowenthal evidențiază faptul că *intelligence* cuprinde mai mult decât informațiile și procesarea acestora în beneficiul factorilor decizionali

¹² George Cristian Maior, „Intelligence”, în revista *Intelligence*, anul 5, serie nouă, nr. 11, mai 2008.

și al comandanților; acest fapt este valabil chiar și în cazul în care respectivele informații sunt, într-o anumită măsură, confidențiale ori secrete. Definiția dată de el este aceea că: „*Intelligence-ul reprezintă procesul prin care tipuri specifice de informații importante pentru securitatea națională sunt solicitate, culese, analizate și furnizate factorilor de decizie; produsele respectivului proces; protejarea acestor procese și a acestor informații prin activități contrainformative, și realizarea de operațiuni, la solicitarea autorităților abilitate.*”¹³

Mark Lowenthal adaugă la conceptul *intelligence*, descris mai sus, dimensiunea de *Intelligence Strategic*, care contribuie la procesele și produsele de *intelligence*, dar și la activitatea organizațiilor de *intelligence* folosite de clasa politică aflată la conducere, în vederea creării și implementării politicii de securitate și apărare națională și a politicii externe. *Intelligence-ul strategic furnizează avertizări asupra amenințărilor imediate la adresa intereselor naționale vitale de securitate și face estimări pe termen lung asupra ariilor și tendințelor de interes pentru oficialii guvernamentali.*

Abordarea interdisciplinară a *intelligence-ului* se axează pe trei componente:

- ca *proces*, *Intelligence Cycle* – modul general acceptat de împărțire a procesului de producere a *intelligence-ului*;
- ca *produs*, referințele în acest sens abundând în studiu, concentrate fiind pe *Produsul de Intelligence* obținut: rapoarte de cercetare și analiză și știrile zilnice – *Daily news summaries – the National Intelligence Daily*.
- ca *organizație* și se referă la modalitatea de organizare (structurare) a serviciilor de informații, dar și la relațiile (interacțiunile) dintre aceste organizații.

Conform lui Thomas F. Troy, *intelligence-ul* reprezintă în esență *cunoașterea inamicului*. *Intelligence-ul* poate fi definit ca *acțiunea de*

¹³ Mark M. Lowenthal, „Intelligence: From Secrets to Policy” (Washington, DC: Congressional Quarterly Press, 2002 – second edition), p. 8.

colectare amănunțită și de analiză a faptelor, un exercițiu de gândire, o prezentare clară, dintr-o lovitură. Nu este o operațiune simplă, similară cu cea pe care jurnaliștii profesioniști o fac atunci când dispun de timp; este vorba despre o operațiune mai riguroasă, continuă și având prioritate în fața altor operațiuni. Acest fapt presupune acțiunea prin care cineva vrea să facă un anumit lucru sau poate fi forțat să-l facă.

În ceea ce privește termenul de *intelligence domestic / intern*, nu s-a ajuns încă la un consens în definirea acestuia în domeniul legislativ sau în cel al politicii publice. Absența unor definiții consistente și a unei rețele definite, care să pregătească (să planifice) activitățile ce ar trebui incluse în *intelligence-ul intern* și o clasificare a scopurilor pe care eforturile făcute de *intelligence-ul intern* sunt destinate să le ducă la îndeplinire, s-au manifestat ca o importantă sursă de îngrijorare față de activitățile curente.¹⁴

Definiția pe care Treverton o dă *intelligence-ului intern* este legată de eforturile făcute de organizațiile guvernamentale de a colecta, de a estima și de a acționa (colectarea ↔ analizarea ↔ acțiunea – *collection ↔ analysis ↔ action*) pe baza informațiilor despre indivizi și organizații din SUA sau despre persoane cu cetățenie americană de oriunde, activități care nu sunt în mod necesar legate de investigarea unui act criminal survenit anterior ori de o activitate criminală specifică – programată.

Prin urmare, putem aprecia că *intelligence-ul* este o luptă nu numai pentru prevenire și protecție, în sens clasic, ci și – sau mai ales – pentru promovarea unor interese ale statului, sesizarea și evaluarea unor oportunități strategice de acțiune. În acest sens, este evident, așa acum afirma Treverton, că, „în prezent, cel care are o viziune adevărată nu este

¹⁴ Gregory F. Treverton, „Reorganizing US Domestic Intelligence, Assessing the Options”, capitolul 2 „Defining Domestic Intelligence”, pp. 15-21; În ultimii ani, termenul *intelligence intern* a fost uzitat ca *intelligence-led policing* (politica de conducere a activității de intelligence – coordonator al politicii de intelligence). Definițiile *intelligence-led policing* variază, dar elementele comune includ folosirea capabilităților de colectare a informației, analiza și aplicarea acestor informații în activitățile de prevenire a criminalității și în acțiunile de ripostă-răspuns, deci mai mult decât urmărirea în justiție a unor acte criminale survenite în trecut.

*un spion de elită și cu atât mai puțin un satelit impersonal, ci acea persoană pregătită să înțeleagă substanța unor fenomene – un analist.”*¹⁵

Intelligence-ul – dimensiunea de securitate

Cert este că, în timp, termenul *intelligence* s-a conturat prin asocierea sa cu activitățile secrete ale guvernelor. Abram Shulsky a remarcat exact acest aspect circumscris domeniului *intelligence*. El explică faptul că toate aceste activități sunt desfășurate de către organizații care au un numitor comun: una dintre „cele mai semnificative caracteristici ale acestor organizații... este secretizarea pe care o reclamă activitățile lor.” Secretizarea este esențială, întrucât *intelligence* reprezintă un segment al „confruntării” permanente ce se derulează între națiuni. Pentru domeniul *intelligence*, obiectivul constă în deținerea adevărului, însă căutarea adevărului „implică o confruntare cu un adversar uman, care are o anumită reacție.” În acest fel, Shulsky evidențiază faptul că secretizarea este necesară în activitățile și organizațiile din domeniul *intelligence* și reprezintă elementul esențial al activității informative, sens în care el afirmă că „relația dintre *intelligence* și secretizare reprezintă elementul fundamental care individualizează *intelligence*-ul în raport cu alte activități intelectuale.”¹⁶

De altfel, într-un material apărut în 1958, în „*Studii de intelligence*”, o publicație secretă a CIA la vremea respectivă, sub pseudonimul R. A. Random, a fost avansată ideea că, prin însăși definiția sa, *intelligence* conține întotdeauna un anumit procent de „secret”: „*Intelligence* reprezintă culegerea oficială, secretă de informații referitoare la alte țări și procesarea acestor informații, necesare pentru elaborarea și implementarea politicii

¹⁵ Gregory F. Treverton, „Reshaping National Intelligence for an age of Information”, Cambridge University Press, Cambridge, 2003, p. 10, apud Abram N. Shulsky, Gary J. Schmitt, „Războiul tăcut. Introducere în universul informațiilor secrete”, Iași, Editura Polirom, 2008, Cuvânt înainte de George Cristian Maior, p. 9.

¹⁶ Vezi și Abram N. Shulsky, Gary J. Schmitt, „Războiul tăcut. Introducere în universul informațiilor secrete”, capitolul 8, „Elemente pentru o teorie a culegerii informațiilor”, Iași, Editura Polirom, 2008, pp. 255-264.

externe, precum și derularea de activități acoperite în străinătate, pentru promovarea implementării politicii externe”.¹⁷

În același an, un ofițer de contrainformații din cadrul CIA a publicat, sub pseudonimul Martin T. Bimfort, în aceeași publicație, un material care completează definiția Random: „*intelligence reprezintă culegerea și procesarea informațiilor privitoare la alte țări și la agenții acestora, ce sunt necesare unui guvern pentru politica sa externă și pentru securitatea națională, desfășurarea, în exterior, de activități ce nu le pot fi imputate, în scopul facilitării implementării politicii externe, precum și protecția procesului, a produsului, a persoanelor și organizațiilor angrenate în acest proces împotriva deconspirării neautorizate*”.¹⁸

Prin urmare, o definiție standard poate integra următoarele elemente: *intelligence*-ul semnifică și cunoașterea, organizarea a toate activitățile care rezultă prin: culegerea, analiza, producția, diseminarea și exploatarea specializată a informațiilor referitoare la orice alt guvern, grup politic, partid, mișcare sau organizații militare ori paramilitare ce consideră că ar putea avea vreo influență asupra securității țării respective; neutralizarea sau contracararea unor activități similare din partea unor alte guverne, grupuri sau mișcări; acțiunile acoperite întreprinse pentru a schimba comportamentul sau chiar componența unor astfel de guverne ori grupări.¹⁹

Legea privind securitatea națională a SUA, din anul 1947 (National Security Act), include în noțiunea „*intelligence*”, atât așa-numita „*foreign intelligence*”, cât și „*counterintelligence*-ul”, definind astfel cele două tipuri de *intelligence* care ne interesează: „*sintagma «foreign intelligence» reprezintă informația referitoare la capacități, intenții sau activități ale altor guverne sau elemente ale acestora, organizații ori persoane din exterior*”; „*sintagma «counterintelligence» reprezintă culegerea de informații și activitățile de*

¹⁷ H. A. Random, „Intelligence as a Science”, din publicația *Studies in Intelligence*, primăvara 1958, p.76.

¹⁸ Martin T. Bimfort, „A Definition of Intelligence”, publicația *Studies in Intelligence*, toamna 1958, p. 78.

¹⁹ Roy Godson, „Intelligence and security”, în *Security Studies for the 21st Century*, Brassey's 1997, p. 325.

*protejare împotriva spionajului, a altor activități de informații, sabotaj sau asasinat dirijate de sau în folosul unor guverne străine ori factori componenți ai acestora, organizații străine sau persoane străine, ori a unor activități internaționale teroriste”.*²⁰

Comisiile de studiere, desemnate să controleze Comunitatea de Informații, au folosit vreme îndelungată o terminologie similară. Grupul operativ Clark al Comisiei Hoover a decis, în anul 1955, următoarele: *„Intelligence abordează toate aspectele ce trebuie cunoscute anterior inițierii unui anume curs al acțiunii”.*²¹

Un raport ce a avut un impact important la mijlocul anilor '90 (elaborat de Comisia Brown-Aspin) avansează următoarea definiție:

*„Comisia consideră că este de preferat ca termenul „intelligence” să fie definit, simplu și generic, drept informație despre „aspecte din exterior” – oameni, locuri, lucruri și evenimente – de care guvernul are nevoie pentru a-și exercita funcțiile”.*²²

Departamentul de Apărare al SUA, la rândul lui, ca utilizator și consumator de informații, uzitează următoarea definiție pentru termenul de *„intelligence”*:

1. Produsul rezultat din colectarea, procesarea, integrarea, analiza, evaluarea și interpretarea informațiilor existente, referitoare la alte țări ori regiuni;

²⁰ National Security Act, 1947, SEC. 3. [50 U.S.C. 401a] *As used in this Act: (1) The term "intelligence" includes foreign intelligence and counterintelligence. (2) The term «foreign intelligence» means information relating to the capabilities, intentions, or activities of foreign governments or elements thereof, foreign organizations, or foreign persons, or international terrorist activities. (3) The term "counterintelligence" means information gathered, and activities conducted to protect against espionage, other intelligence activities, sabotage, or assassinations conducted by or on behalf of foreign governments or elements thereof, foreign organizations, or foreign persons, or international terrorist activities.*

²¹ „Commission on Organization of the Executive Branch of the Government (the Hoover Commission)”, *Intelligence Activities*, Iunie 1995, p. 26. Acesta a fost un raport provizoriu pentru Congres, pregătit de o echipă condusă de Generalul Mark Clark.

²² „Commission on the Roles and Capabilities of the United States Intelligence Community”, în pregătire pentru secolul 21: *An Appraisal of US Intelligence* (the „Brown-Aspin Report) (Washington, DC: Government Printing Office, 1995), p. 5.

2. Informații și date despre un adversar, obținute prin observare, investigare, analiză sau raționament.²³

La rândul ei, CIA avansează următorul enunț: „într-o exprimare simplă, prin „intelligence” se înțelege cunoașterea și cunoașterea anticipată a lumii ce ne înconjoară – preludiul deciziei factorilor decizionali în materie de politică din S. U. A., precum și al acțiunilor desfășurate de acești decidenți”.²⁴

Unul dintre primii teoreticieni în domeniu și reputatul expert analist al CIA, Sherman Kent, definește *Intelligence*-ul ca „reprezentând datele pe care civilii și militarii noștri, de la nivelurile ierarhice de vârf, trebuie să le dețină pentru a salvagarda bunăstarea națională”.²⁵

Fostul director adjunct al CIA, Vernon Walters, furnizează o definiție mai detaliată: „*Intelligence* reprezintă informațiile, nu întotdeauna existente în sectorul public, referitoare la efectivele, resursele, capacitățile și intențiile unei țări străine care pot afecta viețile noastre și siguranța națiunii noastre”.²⁶

Un alt ofițer CIA de rang înalt și prestigios comentator al problematicii conexe domeniului *intelligence*, Lyman Kirkpatrick, constată următoarele: „*Intelligence* reprezintă cunoașterea – idealul fiind cunoașterea anticipată – un deziderat al națiunilor, ca răspuns la amenințările externe, pentru protejarea intereselor lor vitale, îndeosebi bunăstarea propriilor popoare”.²⁷

În sfârșit, dar nu în cele din urmă, într-un studiu elaborat în anul 1996 de către un grup independent de experți, la solicitarea Consiliului pentru Relații

²³ Joint Chiefs of Staff, Department of Defense Dictionary of Military and Associated Terms, publicații comune 1-02, 12 aprilie 2001, p. 208.

²⁴ Central Intelligence Agency (Office of Public Affairs), „A Consumer’s Guide to Intelligence”, (Washington, DC: Central Intelligence Agency, 1999), p. VII.

²⁵ Sherman Kent, „Strategic Intelligence for American Foreign Policy” (Princeton, NJ: Princeton University Press, 1949), p. VII.

²⁶ Vernon Walters, „Silent Missions” (Garden City, NY: Doubleday, 1978), p. 621.

²⁷ Lyman B. Kirkpatrick, Jr., „Intelligence”, din *Encyclopedia of US Foreign Relations*, Vol. 2 realizată de Bruce W. Jentelson și Thomas G. Paterson, (New York: Oxford University Press, 1997), p. 365.

Externe din SUA, se afirmă că *Intelligence-ul reprezintă informațiile care nu sunt destinate publicului, sau analiza făcută, cel puțin parțial, pe baza acestor informații, o analiză elaborată pentru factorii de decizie sau pentru alte componente ale guvernului.*²⁸

În toate aceste definiții se pune accentul mai mult pe aspectele „informaționale” circumscrise domeniului *intelligence* decât pe aspectele „organizatorice”, deși este vorba de puncte de vedere ale unor experți și organizații care produc / utilizează informații.

Concluzii

Având în vedere aceste aspecte, putem opta mai degrabă către o descriere a conceptului sau a activității de „*intelligence*”, decât pentru o definire a acestuia. Astfel, putem spune că „*intelligence-ul*” reprezintă mai mult decât o sumă de informații, acesta presupune o îmbinare de cunoștințe și înțelesuri relevante, pentru o serie de circumstanțe unice, care sunt furnizate unui anumit beneficiar.²⁹ Procesarea specifică produsului de „*intelligence*” reprezintă colectarea continuă de informații, verificarea și analiza acestora pentru ca rezultatul final să ducă la înțelegerea unei probleme sau a unei situații în termeni acționabili care să stea la baza unui rezultat optim, potrivit cerințelor și necesităților beneficiarului.

Activitatea de „*intelligence*” reprezintă în mod tradițional un atribut al organizațiilor guvernamentale servind nevoilor de fundamentare a deciziilor în planul securității naționale, iar *intelligence* reprezintă atât informațiile, cât și sistemul organizat de culegere și exploatare a acestor informații, dar, în esență, este o activitate de stat care reclamă secretizarea. De aceea, în sens tradițional, *intelligence* cuprinde sfera informațiilor de securitate, adică a celor care sunt utilizate în deciziile privind securitatea unei națiuni.

²⁸ Council on Foreign Relations (Richard N. Haass, director de proiect), „Making Intelligence Smarter: Report of an Independent Task Force” (New York, NY: Council on Foreign Relations, 1996), p. 8.

²⁹ Captain William S. Brei, „Getting Intelligence Right: The Power of Logical Procedure”, Occasional Paper Number Two, Washington DC, Joint Military Intelligence College, January 1996, p. 4, apud Lisa Krizan, „Intelligence essentials for everyone”, Joint Military Intelligence College, Washington, DC, June 1999.

Caracteristicile noului mediu internațional de securitate, precum și noile amenințări și riscuri specifice societății globalizate, obligă comunitatea de informații a fiecărui stat să-și asume rolul de „sistem de avertizare timpurie” prin identificarea și implementarea, pe de o parte, a unor noi concepte privind activitatea de *intelligence* și, pe de altă parte, de configurare a unor structuri instituționale de tip „senzori de mișcare” și dezvoltarea unor noi capacități de analiză și estimare. *Intelligence*-ul este solicitat, tot mai mult, să ofere nu doar produse ale procesării informațiilor, ci și soluții acționale, în baza unor modele scientizate de proiectare a deciziilor, modele capabile să simuleze consecințele deciziilor strategice și să vizualizeze variantele benefice.³⁰

Intelligence-ul devine tot mai mult o activitate bazată mai ales pe analiza informațiilor deschise și pe utilizarea unor specialiști din mediile academice / private în modelarea societală.³¹

În concordanță cu aceste mutații, un *intelligence* modern înseamnă capacitatea de a rezolva probleme și situații noi, de a prelucra informații, de a colecta informații, inclusiv de a beneficia în mod optim de informație științifică, tehnologică, militară, economică și politică.³²

În secolul al-XXI-lea, lumea globală pretinde o altă raportare la informație. Informația despre care vorbim aici nu este accesibilă oricui. Este o informație pe care o extrage, o administrează și o distribuie o elită, un anumit tip de elită intelectuală, o informație care trebuie oricând să

³⁰ dr. Francisc Tobă, „Securitate națională”, <http://www.securitatenationala.ro/e107>.

³¹ Nu întâmplător, în ultimii ani, folosirea termenului *intelligence* a fost integrată, în mod inovativ, și în mediul economic privat prin adaptarea modelului din sfera securității naționale la activitățile proprii de planificare strategică. Astfel, *intelligence-ul competitiv* sau managementul informațiilor economice a devenit o necesitate a sectorului privat, mai mult ca oricând. Transpus la nevoile strategice și tactice ale securității naționale, *intelligence-ul competitiv* este gândit și coordonat pe monitorizarea competitorilor, oriunde și oricare ar fi aceștia, într-un cadru specific de acțiune. Aceasta implică mai multe metode tactice la nivelul de colectare a informației, dar, de asemenea, impune integrarea într-o infrastructură informațională, analiză și distribuie a informației, și, în final, calcularea deciziilor pe baza informațiilor și a analizelor obținute.

³² Ionel Nicu Sava, „Studii de securitate”, București, Centrul Român de Studii Regionale, 2005, p. 208.

reprezintă premise pentru actul politic dar, în egală măsură, reprezintă și un fundament în tot ceea ce înseamnă fiziologia democrațiilor noastre de astăzi.

Dinamica și așteptările beneficiarilor se vor schimba; beneficiarul tipic al deceniului al doilea al secolului al-XXI-lea va fi reprezentat de o nouă generație de guvernanți obișnuiți să aibă sprijin instantaneu, familiarizați cu schimbările tehnologice și nefamiliarizați cu faptul că *intelligence*-ul este o sursă privilegiată. Asemenea beneficiari se vor aștepta ca serviciile de informații să le ofere sprijin „la cerere”, personalizat, interactiv și se vor aștepta să fie tratați ca parteneri – atât ca sursă, cât și ca beneficiar final.³³ Această perspectivă determină un nou tip de *intelligence*, util, demn de încredere, disponibil la timp și prezentat într-o formă corespunzătoare, ca să facă economie de resurse și să nu implice *traducători de intelligence* pe lângă factorii politici.³⁴

De aceea, noile cerințe ale activității de *intelligence* impun reconsiderări inclusiv în ceea ce privește educația și pregătirea profesională a ofițerilor de informații, definirea noilor atribuții și, implicit, a competențelor asumate de aceștia, dezvoltarea abilităților de management, promovarea unei culturi profesionale în care excelența este recompensată, talentul este dezvoltat, calitatea este valorificată, iar asumarea riscului legitimată.

³³ Directorul Informațiilor Naționale (*Director of National Intelligence* – DNI) J. M. McConnell, „Viziunea 2015. O organizație globală și integrată de Intelligence”, p. 6.

³⁴ George Cristian Maior, „Cuvânt de deschidere”, Masa rotundă „*Societate, democrație, intelligence*”, organizată de Serviciul Român de Informații, 8 octombrie 2008.